

پژوهشنامه ی مدیریت اجرایی

علمی - پژوهشی

سال پنجم، شماره ی نهم، نیمه ی اول ۱۳۹۲

تبیین تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر چرخه ی حیات سازمانی مورد مطالعه؛ سازمان هتلداری غرب استان مازندران

داود کیاکجوری*

تاریخ پذیرش: ۹۲/۴/۱۳

تاریخ دریافت: ۹۰/۶/۷

چکیده

سرمایه ی اجتماعی و چرخه حیات سازمان مفاهیم اساسی در سازمان هستند که در دهه‌های اخیر مورد توجه صاحب نظران حوزه‌های مختلف علوم قرار گرفته است. سازمان‌ها می‌توانند با بهره‌گیری از این دو مفهوم راحت تر به اهداف مرحله رشد دست یابند. هدف از اجرای پژوهش، تبیین تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر چرخه ی حیات سازمانی با تکیه بر مدل معادلات ساختاری در جامعه ی هتلداری غرب استان مازندران است. روش جمع‌آوری اطلاعات، پرسش نامه بوده، که ضریب پایایی آن ۷۹ درصد بوده است و با استفاده از آزمون-های تحلیل عاملی و مدل معادلات ساختاری به آزمون فرضیات تحقیق پرداخته شده است. یافته‌ها نشان داده است که متغیرهای مشارکت، احترام متقابل و انسجام اجتماعی هم بستگی بیش تری با متغیر سرمایه ی اجتماعی خواهند داشت. هم چنین از میان مقیاس‌ها، مقیاس پیچیدگی دارای هم بستگی بیش تری با نمرات بوده و وزن بیش تری در محاسبات مربوط به متغیر پنهان رشد سازمان داشته است. در پایان مقاله موارد مذکور جمع بندی شده است.

واژه‌های کلیدی: سرمایه ی اجتماعی، سازمان، هتل، مازندران

* نویسنده ی مسئول - استادیار مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس (Email: davoodkia@yahoo.com)

۱- مقدمه

سرمایه ی اجتماعی شکل و نمونه ی معمولی از یک هنجار است که باعث ترویج همکاری میان دو یا چند نفر می شود. هنجارهای تشکیل دهنده ی سرمایه ی اجتماعی می توانند از هنجار روابط متقابل دو دوست تا آموزه های پیچیده ای را در برگیرند (الوانی و شیروانی^۱، ۱۳۸۵، ۹). سرمایه ی اجتماعی مجموع منابع و ارزشی است که در داخل شبکه ای از روابط فردی و سازمانی موجود است و از آن نشأت می گیرد (لاک لی^۲، ۲۰۰۵). مفهوم سرمایه ی اجتماعی یک مفهوم میان رشته ای است که طی پانزده سال گذشته مورد توجه بسیاری از شاخه های علوم انسانی قرار گرفته است. این مفهوم، به طور کلی بر روابط میان انسان ها تمرکز دارد (الوانی و شیروانی، ۱۳۸۵).

در مرحله ی رشد، مؤسسات بر مشکل نقدینگی فائق می آیند و فروش افزایش می یابد و دائماً در حال پیشرفت هستند. در این مرحله نکته ی بسیار حائز اهمیت این است که سازمان ها نیازمند تغییرات مهمی در استراتژی های کار آفرینانه ی خود هستند؛ زیرا رقبا و دیگر نیروهای بازار مشغول ایجاد تغییر و تحول در استراتژی های خود می شوند و چالش های جدیدی پیش روی کسب و کارها وجود دارد (علی احمدی و تاج الدین، ۱۳۸۲). در این مرحله تیم ها می توانند با شکستن مرز میان واحدها، برای سازمان ارزش ایجاد کنند و کارکنان، به هم و هم چنین به مشتریان و ذی نفعان خارجی نزدیک تر می شوند. فعالیت های نوآوری و مرز گستری تیم ها برای سازمان در مرحله ی رشد این فرصت را فراهم می کند که حرکت هایی برای اولین بار در بازار رقابتی صورت گیرد و فرصت مانور بیش تری نسبت به رقبا پیدا کند (پورتر^۳، ۱۹۸۵).

در سال های اخیر کاربرد مفهوم سرمایه ی اجتماعی در متون علمی و پژوهشی به ویژه در حوزه ی مدیریت و سازمان روندی فزاینده داشته است. این مفهوم هم چنین در سیاست گذاری ها و برنامه ریزی توسعه ی اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، نقش تعیین کننده دارد. از این رو در مقاله ی حاضر، به تبیین تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر مرحله ی رشد از چرخه ی حیات سازمانی با تکیه بر مدل معادلات ساختاری در جامعه ی هتل های غرب استان مازندران پرداخته می شود.

1-Alvani & Shirani

2- Lock Lee

3- Porter

۲- پیشینه و فرضیه‌ها

۲-۱- سرمایه‌ی اجتماعی

سرمایه‌ی اجتماعی به‌طور کلی شامل نهادها، روابط، گرایش‌ها، ارزش‌ها و هنجارهایی است که بر رفتارها و تعاملات میان افراد حاکم است (ولکک و نارایان^۱، ۲۰۰۰). سرمایه‌ی اجتماعی را می‌توان حاصل پدیده‌های زیر در یک سیستم اجتماعی دانست: اعتماد متقابل، تعامل اجتماعی متقابل، گروه‌های اجتماعی، احساس هویت جمعی و گروهی، احساس وجود تصویری مشترک از آینده و کار گروهی (الوانی و شیروانی، ۱۳۸۵، ۹). سرمایه‌ی اجتماعی را به سادگی می‌توان به‌عنوان وجود مجموعه‌ی معینی از هنجارها با ارزش‌های غیر رسمی تعریف کرد که اعضای گروهی که همکاری و تعاون میانشان مجاز است، در آن سهیم هستند. سرمایه‌ی اجتماعی از تعاملات متقابل مردم با یک دیگر ایجاد می‌شود. این سرمایه در درون یک فرد یا ساختار اجتماعی منحصر به فردی قرار نگرفته، بلکه در فضای میان مردم و جامعه واقع است (الوانی و شیروانی، ۱۳۸۵).

تعریفی که کلمن از سرمایه‌ی اجتماعی بیان می‌کند، بر جنبه ساختاری آن تأکید دارد. وی اظهار می‌دارد که سرمایه‌ی اجتماعی متشکل از جنبه‌ای از ساختار اجتماعی است که کنش افراد درون ساختار را تسهیل می‌کند (اسلام^۲، ۲۰۰۶). سرمایه‌ی اجتماعی به‌عنوان گستره‌ای از موجودیت‌های مختلف که در دو محور مشترک هستند تعریف می‌شود: اول این که همه‌ی آن‌ها از بخش‌هایی از یک ساختار اجتماعی تشکیل شده است و دوم این که موجودیت‌ها کنش‌های خاصی را برای کنشگران در درون ساختارها تسهیل می‌کند (گروت^۳، ۲۰۰۶).

پوتنام سرمایه‌ی اجتماعی را بر اساس اعتماد، ارزش‌ها و شبکه‌هایی که همکاری برای دست‌یابی به منافع دو جانبه را تسهیل می‌کند، تعریف می‌کند (کریشنا^۴، ۲۰۰۰). سرمایه‌ی اجتماعی منابعی در دسترس هستند، مانند اطلاعات، اندیشه‌ها، اعتماد و همکاری و ... سرمایه‌ی اجتماعی در سازمان‌ها نقشی به مراتب مهم‌تر از سرمایه‌ی

1- Woolcock & Narayan

2- Islam et al

3- Groot

4- Krishna

فیزیکی ایفا می کند؛ به گونه ای که در نبود سرمایه ی اجتماعی اثر بخشی سایر سرمایه ها در سازمان کاهش می یابد و بدون سرمایه ی اجتماعی پیمودن راه های توسعه و تکامل فرهنگی و اقتصادی ناهموار و دشوار می شود (نیازی و کارکنان^۱، ۱۳۸۸).

قاسمی و همکاران، سرمایه ی اجتماعی را جنبه هایی از سازمان اجتماعی که هماهنگی و همکاری میان افراد را برای نیل به منافع مشترک تسهیل می کند تعریف نمودند. این جنبه های سازمان اجتماعی را می توان در سه بعد قابلیت اعتماد، هنجارها و شبکه ها مورد توجه قرار داد (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۵). قلیچ لی و مشبکی، اهمیت شبکه های قوی و روابط مبتنی بر اعتماد و همکاری در اجتماعات را آشکار می سازند (قلیچ لی و مشبکی، ۱۳۸۵). ربانی و دیگران، برای شاخص سازی سرمایه ی اجتماعی از پژوهش های مختلف استفاده کردند و در نهایت شاخص هایی تعیین گردید که عبارتند از: اعتماد و قابلیت اعتماد، مشارکت اجتماعی، مشارکت مدنی، همیاری، همکاری، احساس امنیت، انسجام اجتماعی، احساس اثرگذاری و کارایی، ارزش زندگی و وساطت اجتماعی (ربانی و همکاران، ۲۰۰۸). ویلانوا و جوسا^۲ سرمایه ی اجتماعی را به منزله ی پدیده ای مدیریتی تلقی کرده اند و برای آن ویژگی های گوناگونی تعریف کرده اند که شامل اعتماد (هنجارها)، ارزش ها و رفتارهای مشترک، ارتباطات، همکاری، تعهد متقابل، شناخت متقابل و شبکه ها است (ویلانووا و جوسا، ۲۰۰۳). عطایی مؤلفه های سرمایه ی اجتماعی را هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، ارتباطات و احترام متقابل معرفی کرد. وی معتقد است سازمان باید در زمینه ی اعتماد متقابل و انسجام جمعی و مشارکت داوطلبانه تدابیری اندیشد تا باعث تقویت سرمایه ی اجتماعی و فرهنگ سازمانی شود (عطایی، ۱۳۸۹). مل^۳، در تحقیقی نشان داد که اعتماد و که از عناصر اصلی سرمایه ی اجتماعی هستند می توانند به روابط میان افراد، ارتباطات، شبکه های اجتماعی در سازمان کمک کند (مل، ۲۰۰۳).

1- Niazi & Karkonan

2- Vilanova & Josa

3- Mele

فرضیه‌ی اول:

متغیرهای انسجام اجتماعی، مشارکت، شبکه‌ی ارتباطات، اعتماد، و احترام متقابل، تبیین‌کننده‌ی سرمایه‌ی اجتماعی در سازمان هتل داری غرب استان مازندران هستند.

۲-۲- چرخه‌ی حیات سازمانی

مفهوم چرخه‌ی حیات سازمان استعاره‌ای زیستی درباره‌ی سازمان‌هاست. بر اساس این مفهوم سازمان‌ها هم چون موجود زنده متولد می‌شوند، زندگی می‌کنند و پس از مدتی از میان می‌روند. همانند موجودات زنده برخی سازمان‌ها نسبت به برخی دیگر سریع‌تر توسعه می‌یابند و برخی دیگر نسبت به دیگران کار خود را بهتر انجام می‌دهند (الوانی و شیروانی، ۱۳۸۵). چرخه‌ی حیات سازمان به یک الگوی تغییر قابل پیش‌بینی اشاره دارد که بر اساس آن سازمان‌ها دارای چرخه‌ی حیات هستند و از طریق گذراندن یک سلسله مراتب و تغییرات متوالی و معین در طی زمان تکامل می‌یابند. این مراحل از الگوی سازگار و منطقی تبعیت می‌کنند و گذر از یک مرحله به مرحله‌ی بعدی به جای این که تصادفی باشد قابل پیش‌بینی است (رابینز^۱، ۱۹۸۷). چرخه‌ی حیات سازمان یکی از مفاهیمی است که با استفاده از آن می‌توان درباره‌ی رشد و تغییرات سازمان اندیشید. ساختار سازمان، سبک رهبری، فرهنگ سازمانی و سیستم اداری سازمان‌ها از یک الگوی نسبتاً قابل پیش‌بینی تبعیت می‌کند که در این چرخه وجود دارد (دفت، ۲۰۰۴).

در دوره‌ی رشد، عملکرد (فروش) سازمان به سرعت افزایش می‌یابد و معمولاً بنیان‌گذار دقت لازم را در سرمایه‌گذاری‌هایش نمی‌کند. در دوره‌ی رشد، میان وظایف کارکنان تداخل به وجود می‌آید. به عنوان مثال مدیر سازمان هم زمان مدیر امور خرید، عالی‌ترین مرجع فروش و طراح محصول است. در این دوره، ممکن است نمودار سازمانی وجود داشته باشد، ولی بیش از یک برگ کاغذ ارزش ندارد. سازمان بر محور افراد و نه بر اساس وظایف سازمان دهی شده است. سازمانی که دوره‌ی رشد سریع را می‌گذراند، اگر ساختار سازمانی و سیستم اداری‌اش را شکل ندهد و مدیریت به صورت نهادی عمل

کند، دچار عارضه ی «تله بنیان گذار» می شود (آدیزس^۱، ۱۹۸۹). ابعاد سازمانی به دو گروه ساختاری^۲ و زمینه ای^۳ طبقه بندی می شوند. ابعاد ساختاری بیان کننده ی ویژگی- های درونی سازمان، و ابعاد زمینه ای معرف ویژگی های محیطی آن هستند (کی مرام^۴، ۱۳۸۴). سپهری و آبرون، در تحقیقی با استفاده از مدل چرخه ی حیات سازمانی، تعیین جایگاه سازمان را مورد بررسی قرار داده اند و سپس با در نظر گرفتن متغیرهای رسمیت، تمرکز، پیچیدگی و اندازه و متغیر بازده برگشت سرمایه به عنوان شاخص عملکرد مالی سازمان سعی کردند ارتباطی مستقیم میان آن ها تعیین کنند (سپهری و آبرون^۵، ۱۳۸۷).

فرضیه ی دوم:

متغیرهای رسمیت، تمرکز و پیچیدگی، تبیین کننده ی مرحله ی رشد چرخه ی حیات سازمانی در سازمان هتل داری غرب استان مازندران هستند.

۲-۳- مدل مفهومی

جدول زیر خلاصه ی تحقیقات انجام شده درباره ی اثرات سرمایه ی اجتماعی بر چرخه ی حیات سازمان ها را نشان می دهد.

-
- 1- Adizes
 - 2- Structural
 - 3- Contextual
 - 4- Keymaram, 2005
 - 5- Sepehri & Abron, 2008

جدول شماره‌ی یک - پیشینه‌ی تحقیق

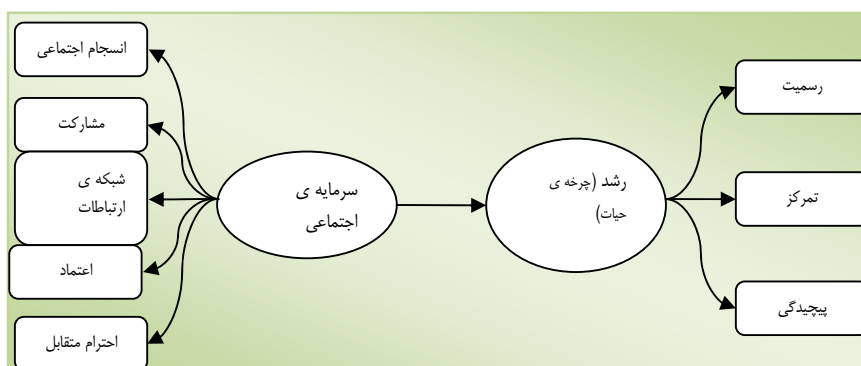
عنوان پژوهش	محقق	سال	خلاصه نتایج			
			رشد	تولد	رشد	بلوغ
۱	Miny Chen & hua hsieh	۲۰۰۵	منبع مزیت رقابتی مأموریت منابع انسانی استراتژی پاداش	تمایز مجدوب ساختن استراتژی پاداش به سرمایه‌ی انسانی	رهبری هزینه‌ها	تمرکز موقعیت مبتنی بر عنوان
۲	Shailendra & mary	۲۰۰۵	تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی در شکل‌گیری یک عملکرد تجاری جدید و ریسک‌پذیر (مجموعه تکنولوژی پیشرفته کمبریج)	در این تحقیق اهمیت بعد انسانی در توسعه‌ی مجموعه مورد تأکید قرار دارد. سرمایه‌ی اجتماعی مجموعه‌ی کمبریج را به طور دقیق بررسی کرده و نقش سرمایه‌گذاران زنجیره‌ای را تعیین می‌کنند. هم‌چنین مشخص شده است سرمایه‌ی اجتماعی ارتباط گسترده‌ای در کمبریج دارد که حاصل ارتباط افرادی است که در طی زمان در شرکت‌های دیگر با هم فعالیت داشته‌اند.		
۳	mele	۲۰۰۳	فرهنگ انسان دوستی سازمانی، آیا سرمایه‌ی اجتماعی تولید می‌کند؟	نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که اعتماد و همکاری که از عناصر اصلی سرمایه‌ی اجتماعی هستند می‌توانند به روابط میان افراد، ارتباطات، شبکه‌های اجتماعی در سازمان کمک کنند.		
۴	عسگری و قانع	۱۳۹۱	بررسی رابطه میان سرمایه‌ی اجتماعی و کارآفرینی سازمانی	نتایج نشان داد که میان سرمایه‌ی اجتماعی و کارآفرینی رابطه‌ای معنادار وجود دارد.		
۵	عطایی	۱۳۸۸	بررسی رابطه میان سرمایه‌ی اجتماعی بر فرهنگ سازمانی	نتایج تحقیق نشان داده است که میان سرمایه‌ی اجتماعی و فرهنگ سازمانی در سازمان جهاد کشاورزی استان قم رابطه‌ای معنادار وجود دارد. هم‌چنین میان مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی از جمله (هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، ارتباطات و احترام متقابل)، با فرهنگ سازمانی ارتباطی معنی‌دار وجود دارد و میان سایر مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی (اعتماد متقابل، انسجام و همبستگی جمعی، همیاری و مشارکت داوطلبانه) ارتباطی معنادار وجود ندارد.		
۶	درویش و همکاران	۱۳۸۸	بررسی رابطه میان سرمایه‌ی اجتماعی با به اشتراک‌گذاری دانش در مرکز تحقیقات صدا و	نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که در این مرکز میان سرمایه‌ی اجتماعی و به اشتراک‌گذاری دانش رابطه‌ای معنادار وجود دارد.		

			سیمای جمهوری اسلامی ایران	
۸	مطالعه ی چرخه ی حیات سازمانی در سازمان های ایرانی با اندازه ی کوچک و متوسط	سپهری و آبرون	۱۳۸۷	میان متغیرهای رسمیت و پیچیدگی و تمرکززدایی و سن و اندازه با عملکرد مالی آن ها هیچ رابطه ی مستقیمی وجود ندارد. در مرحله ی رشد وجود دارد. در مرحله ی بلوغ و افول نیز هیچ رابطه ای وجود ندارد.
۹	تعیین نقش سرمایه ی اجتماعی در ایجاد سرمایه ی فکری در دو شرکت خودروساز ایرانی	قلیچ لی و مشیکی	۱۳۸۵	نتایج این پژوهش نشان داد که در این دو شرکت میان سرمایه ی اجتماعی و سرمایه ی فکری رابطه ای معنادار وجود دارد. به عبارت دیگر، با افزایش سرمایه ی اجتماعی سرمایه ی فکری نیز در ابعاد انسانی، ساختاری و رابطه ای افزایش یافته است.

در سازمان های جوان و رو به رشد و توسعه، مسأله ی عاملیت و مزایای حاصل از کنترل مدیریت توسط اعضای مستقل هیأت مدیره به اندازه ی سازمان های بالغ و یا در حال افول رایج و متداول نیست. از طرفی بر اساس مطالعات فیلیپس^۱ (۲۰۰۳) پاسخ گویی تنها به ذی نفعان درون سازمان صورت می گیرد، بنابراین در این مرحله می باید نقش نظارتی توسط هیأت مدیره کمرنگ شود و نقش های استراتژیک و تأمین منابع پر رنگ و پاسخ گویی به ذی نفعان داخل شرکت شود (فیلچف^۲، ۲۰۰۶). در مراحل اولیه عمر، منابع (دانش، تخصص، مالی) موجودی سازمان محدودند و سازمان در محیطی پویا و در برابر توفندگی تغییرات مخرب قرار می گیرد. در این شرایط نقش های تأمین منبع و استراتژیک اهمیت می یابد. در این مرحله هیأت مدیره باید به سرعت اقدام کند و پاسخی شایسته به منظور ایجاد مزیت رقابتی، و پویایی های استراتژیک ارائه دهد (داه و پیرس^۳، ۲۰۰۴). سرمایه ی اجتماعی از مفاهیم نوینی است که نقش بسیار مهم تری نسبت به سرمایه ی فیزیکی و انسانی در سازمان ها و جوامع ایفا می کند؛ مهم ترین عنصر

-
- 1- Philips
 - 2- Filachef
 - 3- Pires

در سرمایه اجتماعی همان شبکه‌ای از ارتباطات است که به عنوان یک منبع ارزش آفرین برای سازمان و افراد تلقی شده است (طاهری و همکاران، ۱۳۸۹). با عنایت به مبانی نظری و هم‌چنین پیشینه‌ی عنوان شده در فوق برای تبیین تأثیر سرمایه اجتماعی بر مرحله‌ی رشد از مراحل چرخه‌ی حیات سازمانی از مدل مفهومی زیر استفاده شده است:

نمودار شماره ۱- یک- مدل مفهومی تحقیق

فرضیه‌ی سوم:

سرمایه اجتماعی بر مرحله‌ی رشد چرخه‌ی حیات سازمانی در سازمان هتل-داری غرب استان مازندران تأثیری معنی‌دار دارد.

۳- روش‌شناسی

روش تحقیق حاضر بر اساس هدف کاربردی، و از نظر روش، توصیفی پیمایشی است. جامعه‌ی آماری تحقیق حاضر را، تعدادی از هتل‌ها و متل‌های واقع در غرب استان مازندران تشکیل داده است. روش‌های نمونه‌گیری تحقیق به صورت سرشماری بوده است. تعداد ۳۰ نفر از خبرگان پرسش‌نامه را تکمیل کرده‌اند و ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسش‌نامه است که تجزیه و تحلیل داده‌ها بر اساس آن انجام شده است. روش جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز تحقیق این گونه بوده است که پرسش‌نامه‌ی طراحی شده، در مراجعه‌ی حضوری اول، در اختیار اعضای نمونه آماری قرار گرفته و توضیحات لازم نیز برایشان ارائه و سپس در مراجعه‌ی حضوری دوم تا چهارم

نسبت به جمع‌آوری آن‌ها اقدام شده است. پس از جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز تحقیق، همگی آن‌ها کدگذاری شده، سپس وارد بانک داده‌های نرم افزارهای اس پی اس اس^۱ و ایموت^۲ شده است. آن‌گاه ضمن طبقه‌بندی داده‌ها، آماره‌های توصیفی مربوط به داده‌ها محاسبه شده و در نهایت به منظور سنجش میزان برازش مدل، پایایی پرسش نامه و ارتباط منطقی سؤالات به ترتیب از آزمون‌های نیکویی برازش مدل (نرم افزار)، آلفای کرونباخ و تحلیل عاملی (نرم افزار اس پی اس اس)، استفاده شده است.

هدف اولیه از به کارگیری مدل سازی معادله ساختاری یافتن یک مدل نظری به لحاظ آماری معنی‌دار، برای آزمون نظریه‌هاست. معیارهای برازش کلی مدل معادلات ساختاری شامل شاخص نیکویی برازش^۳، شاخص نیکویی برازش اصلاح شده^۴ است. این معیارها بر اساس تفاوت میان ماتریس مشاهده شده یا اصلی S و ماتریس باز تولید شده ی واریانس-کوواریانس Σ است (قاسمی، ۱۳۸۹). جدول زیر متغیرهای اندازه‌گیری شده و مکنون و نامکنون مربوط به تحقیق را در قالب ۲۸ سؤال پرسش نامه در مقیاس ۵ گزینه‌ای نشان می‌دهد.

جدول شماره ی دو - متغیرها

متغیر مکنون	متغیرهای مشهود	سؤالات پرسش نامه
سرمایه ی اجتماعی	انسجام اجتماعی	۱۸، ۹، ۴
سرمایه ی اجتماعی	مشارکت	۱۷، ۱۶، ۱۴، ۱۱، ۱۰
سرمایه ی اجتماعی	شبکه ی روابط	۸، ۷
سرمایه ی اجتماعی	اعتماد	۱۵، ۶، ۵
سرمایه ی اجتماعی	احترام متقابل	۱۳، ۱۲، ۳، ۲، ۱
رشد (چرخه ی حیات)	رسمیت	۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲
رشد (چرخه ی حیات)	تمرکز	۲۸، ۲۷
رشد (چرخه ی حیات)	پیچیدگی	۲۱، ۲۰، ۱۹

-
- 1- SPSS
 - 2- AMOS
 - 3- GFI
 - 4- AGFI

سؤالات ابزار اندازه‌پژوهش‌های تحقیق حاضر دارای اعتبار است؛ زیرا اجزای متغیرهای مورد اندازه‌گیری، از تحقیق گرفته شده است؛ و به عبارتی توافق خبرگان امر درباره‌ی آن‌ها گرفته شده است. سازگاری درونی ابزار اندازه‌گیری می‌تواند با ضریب آلفای کرونباخ (نرم افزار اسپس اس) اندازه‌گیری شود (کرونباخ^۱، ۱۹۵۱). در تحقیق حاضر، قابلیت اعتماد ابزار اندازه‌گیری ۰/۷۹۵ بوده است.

Reliability Statistics

N of Items	Cronbach's Alpha
8	.795

۶- یافته‌ها

۶-۱- مدل معادله‌ی ساختاری

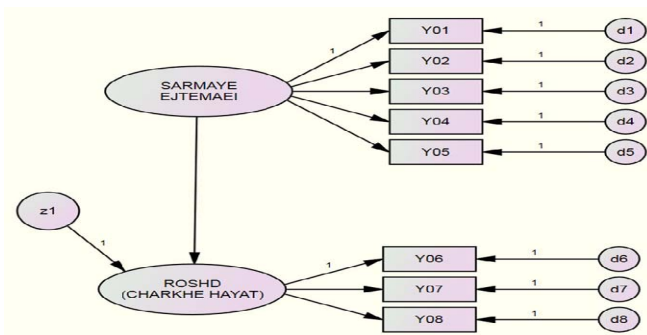
مستند به مرور پژوهش‌های حوزه‌ی این تحقیق، اگر چه عوامل مؤثر بر تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر مرحله‌ی رشد، از چرخه‌ی حیات سازمانی را می‌توان به اشکال گوناگونی تقسیم‌بندی و طبقه‌بندی کرد. با جمع‌بندی آن‌ها و با استفاده از این پژوهش‌ها، فرضیه‌ی اصلی تحقیق بدین شرح بیان می‌شود:

در تحقیقات و پژوهش‌هایی که نیاز به آزمون مدل معادلات ساختاری دارد، معمولاً فرضیه‌ی تحقیق در جهت آزمون مدل به کار گرفته می‌شود. در مقاله‌ی حاضر فرضیه‌ی اصلی برای برآزش کامل مدل توسط مدل معادلات ساختاری عنوان می‌شود. در نمودار شماره‌ی دو، مدل کلی مدنظر برای تبیین تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر مرحله‌ی رشد، از چرخه‌ی حیات سازمانی نشان داده شده است. در این مقاله سعی شده است. مدل معادلات ساختاری، در دو حوزه و در دو خروجی استاندارد و غیراستاندارد (مجموعه‌ای از واریانس‌ها و کوواریانس‌ها) گزارش شود (قاسمی، ۱۳۸۹).

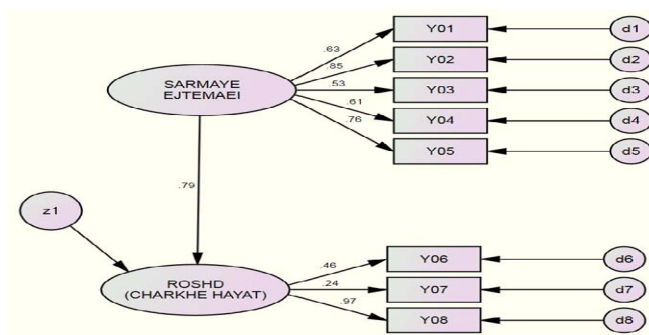
در نمودار شماره‌ی سه، عوامل آزاد در حالت غیر استاندارد در مدل معادلات ساختاری برای تبیین تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر مرحله‌ی رشد، از چرخه‌ی حیات سازمانی ارائه شده است.

۱۴۰.....پژوهشنامه ی مدیریت اجرایی،سال پنجم، شماره ی نهم ، نیمه ی اول ۱۳۹۲

نمودار شماره ی دو - مدل کلی مدنظر برای تبیین تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر مرحله ی رشد، از چرخه حیات سازمان.

نمودار شماره ی سه - مدل معادلات ساختاری برای تبیین تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر مرحله ی رشد، از چرخه ی حیات سازمانی با رویکرد پارامترهای آزاد در حالت غیراستاندارد

جدول شماره‌ی سه - معرفی متغیرهای مورد استفاده در مدل معادلات ساختاری

نوع متغیر	نام متغیر	کد متغیر	توجیه کد
پنهان بیرونی	سرمایه‌ی اجتماعی	سرمایه‌ی اجتماعی	اولین متغیر پنهان بیرونی
پنهان درونی	رشد (چرخه‌ی حیات)	رشد (چرخه‌ی حیات)	اولین متغیر پنهان درونی
مشاهده شده	انسجام اجتماعی	Y01	دومین متغیر پنهان درونی
	مشارکت	Y02	سومین متغیر پنهان درونی
	شبکه‌ی روابط	Y03	چهارمین متغیر پنهان درونی
	اعتماد	Y04	پنجمین متغیر پنهان درونی
	احترام متقابل	Y05	ششمین متغیر پنهان درونی
	رسمیت	Y06	هفتمین متغیر پنهان درونی
	مرکزیت	Y07	هشتمین متغیر پنهان درونی
	پیچیدگی	Y08	نهمین متغیر پنهان درونی
خطای اندازه‌گیری متغیر مشاهده شده ی درونی	خطای اندازه‌گیری	D1	اولین خطای اندازه‌گیری درونی
	خطای اندازه‌گیری	D2	دومین خطای اندازه‌گیری درونی
	خطای اندازه‌گیری	D3	سومین خطای اندازه‌گیری درونی
	خطای اندازه‌گیری	D4	چهارمین خطای اندازه‌گیری درونی
	خطای اندازه‌گیری	D5	پنجمین خطای اندازه‌گیری درونی
	خطای اندازه‌گیری	D6	ششمین خطای اندازه‌گیری درونی
	خطای اندازه‌گیری	D7	هفتمین خطای اندازه‌گیری درونی
	خطای اندازه‌گیری	D8	هشتمین خطای اندازه‌گیری درونی
خطای تبیین	خطای تبیین	Z1	اولین خطای تبیین

همان‌گونه که در تصاویر فوق مشاهده می‌شود، مدل معادلات ساختاری برای تبیین تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر مرحله‌ی رشد، از چرخه‌ی حیات سازمانی در حالت‌های استاندارد و غیراستاندارد ارائه شده است. در ادامه ابتدا به بررسی مدل‌های فوق به ویژه در حالت استاندارد می‌پردازیم و سپس آزمون نیکویی برازش مدل مورد تحلیل قرار خواهد گرفت.

در خروجی استاندارد (نمودار شماره‌ی دو و جدول شماره‌ی چهار)، مقادیر استاندارد برآورد شده مشاهده می‌شود. سرمایه‌ی اجتماعی با ضریب ۰,۷۹۴ بر مرحله‌ی رشد از مراحل چرخه‌ی حیات سازمان تأثیر دارد. به طور مثال از میان پنج مقیاس انسجام اجتماعی، مشارکت، شبکه‌ی روابط، اعتماد و احترام متقابل، با توجه به

مقادیر استاندارد برآورد شده برای پارامترها، مقیاس مشارکت، احترام متقابل و انسجام اجتماعی با ضریب‌های ۰,۸۴۸، ۰,۷۶۳ و ۰,۶۲۸، دارای هم بستگی بیش تری با نمرات است و بنابراین وزن بیش تری نیز در محاسبات مربوط به متغیر پنهان سرمایه ی اجتماعی خواهند داشت.

جدول شماره ی چهار- ضرایب همبستگی در خروجی استاندارد از مدل معادلات

ساختاری

Estimate		
.794	سرمایه ی اجتماعی	مرحله ی رشد از چرخه حیات <---
.628	سرمایه ی اجتماعی	انسجام اجتماعی <---
.848	سرمایه ی اجتماعی	مشارکت <---
.531	سرمایه ی اجتماعی	شبکه ی روابط <---
.608	سرمایه ی اجتماعی	اعتماد <---
.763	سرمایه ی اجتماعی	احترام متقابل <---
.456	مرحله رشد از چرخه ی حیات	رسمیت <---
.244	مرحله رشد از چرخه ی حیات	مرکزیت <---
.967	مرحله رشد از چرخه ی حیات	پیچیدگی <---

در مورد مشابه از میان سه مقیاس رسمیت، تمرکز و پیچیدگی با توجه به مقادیر استاندارد برآورد شده برای پارامترها، مقیاس رسمیت با ضریب ۰,۹۶۷، دارای هم بستگی بیش تری با نمرات بوده و بنابراین وزن بیش تری نیز در محاسبات مربوط به متغیر پنهان رشد سازمان خواهند داشت. در ابتدا گزارش کردن مقدار کای اسکور مدل و برخی مقادیر مرتبط با آن می‌تواند دید کلی و اولیه ی نسبتاً مفیدی را در اختیار پژوهشگر قرار دهد. با تأکید بر این نکته که به هیچ وجه چنین شاخصی نمی‌تواند به تنهایی معیاری برای تصمیم‌گیری درباره ی قابل قبول بودن و یا غیرقابل قبول بودن مدل باشد. هم چنین هرچه درجه ی آزادی مدل از صفر دور شود، مدل مطلوب‌تر تلقی می‌شود. در مدل حاضر مقدار کای اسکور و درجه ی آزادی به ترتیب ۲۴,۸ و ۱۹ گزارش شده است.

۶-۲- شاخص های برازش مدل

گام اول: شاخص های برازش مطلق

نسبت کای اسکوئر به درجه ی آزادی (CMIN/DF) که در این مدل ۱,۳۰۴ گزارش شده است، به عنوان کای اسکوئر نسبی خوانده می شود، به جهت قضاوت درباره ی مدل تدوین شده و حمایت داده ها از آن، شاخص مناسب تری است. نزدیکی این مقدار به ۱ و بالاتر تفسیر خوب و بسیار خوب را به همراه دارد.

CMIN

CMIN/DF	P	DF	CMIN	NPAR	Model
1.304	.168	19	24.785	17	Default model
		0	.000	36	Saturated model
3.492	.000	28	97.768	8	Independence model

گام دوم: شاخص های برازش تطبیقی

بررسی وضعیت شاخص های برازش تطبیقی پس از شاخص های برازش مطلق دومین گام در بررسی قابل قبول بودن مدل تدوین شده است. این شاخص ها مقادیری میان صفر تا یک را به خود می گیرند و هرچه به یک نزدیک تر باشند، مدل قابل قبول تر خواهد بود.

Baseline Comparisons

CFI	TLI rho2	IFI Delta2	RFI rho1	NFI Delta1	Model
.917	.878	.927	.626	.746	Default model
1.000		1.000		1.000	Saturated model
.000	.000	.000	.000	.000	Independence model

بر این مبنا می توان گفت شاخص برازش افزایشی (IFI)، شاخص برازش توکر-لویس (TLI) و شاخص برازش تطبیقی (CFI) حاکی از قابل قبول بودن مدل هستند. شاخص برازش هنجار شده بنتلر-بونت (NFI) و شاخص برازش نسبی (RFI) نیز اصلاحاتی جزئی در مدل را پیشنهاد می کنند.

گام سوم: شاخص های برازش اقتصادی

پس از بررسی شاخص های برازش مطلق و تطبیقی، بررسی شاخص های اقتصادی گام دیگری است که لازم است انجام شود.

برای تفسیر این مقادیر می توان این چنین عنوان کرد که مقادیر ۰,۵ و بالاتر برای این شاخص ها مقادیری قابل قبول خواهد بود.

Parsimony-Adjusted Measures

PCFI	PNFI	PRATIO	Model
.622	.507	.679	Default model
.000	.000	.000	Saturated model
.000	.000	1.000	Independence model

گام چهارم: شاخص ریشه ی دوم میانگین مربعات باقیمانده

در نهایت شاخص ریشه دوم میانگین مربعات باقیمانده (RMSEA)، به عنوان یکی از عمومی ترین شاخص هایی که در قضاوت کلی مدل تدوین شده کاربرد دارد، نشان می دهد که مدل تدوین شده را می توان قابل قبول دانست. این شاخص به عنوان یکی از شاخص های بعدی برازش شناخته می شود (یعنی شاخصی که هرچه مقدار آن کوچک تر باشد مدل تدوین شده قابل قبول تر خواهد بود). در مدل حاضر این مقدار ۰,۱۰۲ گزارش شده است که حاکی از برازش کاملی خواهد بود. به عبارت دیگر این شاخص به صفر بسیار نزدیک است و برازش خوبی را به همراه دارد.

RMSEA

PCLOSE	HI 90	LO 90	RMSEA	Model
.232	.204	.000	.102	Default model
.000	.357	.231	.293	Independence model

۷- بحث و نتیجه گیری

به جهت اقتضایی بودن موضوع، می توان نتایج تحقیق حاضر را با نتایج تحقیقات اشاره شده در قسمت پیشینه مقایسه کرد. این تحقیق مانند تحقیقات (عسگری و قانع، ۱۳۹۱؛ درویش و همکاران، ۱۳۸۸؛ قلیچ لی و مشبکی، ۱۳۸۵؛ عطایی، ۱۳۸۹) به

بررسی سرمایه‌ی اجتماعی و محورهای آن پرداخته است و از این جهت با سایر تحقیقات مشابهت دارند، اما در ارتباط با متغیر وابسته و محل پیاده‌سازی طرح با هم تفاوت دارند. تحقیقات (شایلمندرا و مری^۱، ۲۰۰۵؛ مل، ۲۰۰۳) از این منظر که هر دو به نتایج مثبتی در ارتباط با سرمایه‌ی اجتماعی و محورهای آن دست یافتند شباهت دارند و نیز از جهت متغیرهای وابسته‌ی آن‌ها و هم‌چنین محل اجرایی طرح با یک دیگر تفاوت دارند. تحقیقات (سپهری و آبرون، ۱۳۸۷) با تحقیق حاضر از آن جهت که مراحل چرخه‌ی حیات به عنوان متغیر وابسته‌ی پژوهش هستند، با هم شباهت دارند؛ اما از آن جهت که تنها به بررسی مرحله‌ی رشد از چرخه‌ی حیات پرداخته با تحقیق حاضر متفاوت بوده است. تحقیق (مینی چن و هواشای، ۲۰۰۵)، با تحقیق حاضر از آن جهت که به بررسی مرحله‌ی رشد از چرخه‌ی حیات پرداخته شباهت دارد؛ اما از نظر ارائه‌ی یک چارچوب تفاوت دارد.

در این تحقیق، به تبیین تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر مرحله‌ی رشد از چرخه‌ی حیات سازمانی با تکیه بر مدل معادلات ساختاری در جامعه‌ی هتل‌های غرب استان مازندران پرداخته شده است و با عنایت به جدول شماره‌ی پنج و شناسایی ضرایب هم‌بستگی در خروجی استاندارد از مدل معادلات ساختاری، متغیرهای مشارکت، احترام متقابل و انسجام اجتماعی با ضرایب‌های ۰،۸۴۸، ۰،۷۶۳ و ۰،۶۲۸، هم‌بستگی بیش‌تری با متغیر پنهان سرمایه‌ی اجتماعی داشته است. از این منظر لازم است در درجه‌ی اول بیش‌ترین توجه به متغیر مشارکت در کار شود، و در درجات بعد به متغیرهای دیگر به ترتیب اهمیت آن‌ها توجه شود. هم‌چنین از میان مقیاس‌های رسمیت، تمرکز و پیچیدگی با توجه به مقادیر استاندارد برآورد شده برای پارامترها، مقیاس پیچیدگی با ضریب ۰،۹۶۷، دارای هم‌بستگی بیش‌تری با نمرات بوده است و بنابراین وزن بیش‌تری نیز در محاسبات مربوط به متغیر پنهان رشد سازمان خواهد داشت و در انتها مشخص شد که سرمایه‌ی اجتماعی بر مرحله‌ی رشد چرخه‌ی حیات سازمانی در سازمان هتل‌داری غرب استان مازندران تأثیر معنی‌دار دارد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌های انجام شده نشان از مطلوب بودن مدل معادلات ساختاری برای تبیین تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر مرحله‌ی رشد، از چرخه‌ی حیات

سازمانی است. اعتقاد بر این است که سرمایه ی اجتماعی از مفاهیم نوینی است که امروزه در بررسی های اقتصادی و اجتماعی جوامع مطرح شده است. هم چنین سازمان ها در مسیر رشد خود همواره با مشکلات و مسائلی روبه رو می شوند که در صورت آگاهی به موقع از آنها فرصت مناسبی را برای مدیران فراهم می کند تا بتوانند سازمان خود را بهتر و سریع تر در مسیر صحیح قرار دهند.

مستند به موارد اشاره شده در متن مقاله، موارد زیر به عنوان پیشنهادهایی برای انجام تحقیقات آینده در ارتباط با موضوع تحقیق حاضر می تواند ارائه شود:

- ♦- تأثیر سرمایه اجتماعی بر وضعیت اقتصادی ایران در آینده. ♦- تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر مراحل دیگر چرخه ی حیات سازمان. ♦- بررسی وضعیت سرمایه ی اجتماعی در ایران. ♦- تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر بنگاه های کوچک و زودبازده.

۹- منابع

- Adizes , I (1989) *Corporate Lifecycles* ; How and Why corporation grow and die and what to do about it , Englewood Cliffs , NJ; Prentice Hall.
- Ali Ahmadi, Ali Reza; Tajoldin, Iraj (2003) *General Attitude on Strategic Management*, Tehran: Tolid danesh(In Persian).
- Alvani, seyed Mehdi & Shirvani (2006) *Social capital*, Tehran: Mani(In Persian).
- Asgary, Mohamad Hadi & Ghane, Mazyar (2012)« Investigating the realation between social capital & Entrepreneurship», *Journal of engineering Management*, No: 47, P:4(In Persian).
- Ataei, Javad (2009) *Investigating the realation between Social Capital on Organizational Culture*, "M. A" Thesis, Pardis Gom(In Persian).
- Cronbach, L. J (1951) *Coefficient alpha and the internal structure of test, Psychometricka*, (16), pp. 297-334.
- Daft, Richard L (2004) *Organization Theory and Design; Thomson Learning Publications*; 8th Ed.
- Dah , S & Piers (2004) *of social capital , unpublished*.

- Darvish, Hasan, Amirkhani, Amirhosein & Nikbakhsh, Rama (2009) «Investigating the relation between social capital & Knowledge Share», *International thinking capital Conference*(In Persian).
- Filachef (2006) *Journal of Knowledge management* , Vol . 7 No. 3pp. 64-95necker.
- Ghasemi, v; Esmaili, R; Rabiei, K (2006) «Level of social capital in countries state Esfahan», *welfare social*, No 23, 225-248(In Persian).
- Ghasemi, Vahid, (2010), *Modeling For Social Researches*, Tehran: jame shenasan (In Persian).
- Ghelichli, B; Moshabaki, A; (2006)« Infraction social capital of creation mental capital organizial(study two incorporation automobile Iranian)», *management knowledge*, No 75, 125-147(In Persian).
- Groot, win, et.al, (2006)« the compensation income variation of social capital», *social indicator research*, 82, 189- 207.
- Islam M.K; Merlo, J.; Kawachi, I.; Lindstrom, and Gerdtham U. G. (2006)«Social Capital and Health: Does Egalitarianism Matter? A literature Review» *International Journal for Equity in Health*, Vol. 5, No. 3, pp. 1-28.
- Keymaram, Farid (2005) *The Role of Small and Medium Size on Industrial Advancement*, Edit 1 (In Persian).
- Krishna, A & Shrader, E (2000) *cross- cultural measures of social capital: A tool and results from India and Panama*, world Bank, working paper, No 21.
- Lock Lee, L (2005) *Knowledge Managenent Tool and Techniques*, Elsevier Butterworth Heinemann, pp. 123-130.
- Mele, Domenec, (2003),”*Organizational Humanizing Cultures: Do They Generate Social Capital?*”, Business Administration, Miscellaneous PapersVolume: 45, Issue: 1, Publisher: Springer Netherlands, Pages: 3-14.

- Miny Chen and hua hsieh (2005)« social Capital in today economy» , *Journal of Intellectual Capital* , Vol . 5No.4.
- Niazi, M; Karkonan nasr abadi, M (2009) *Empowerment In Base Of Social Capital Strategy*, Tadbir, NO: 202 (In Persian).
- Porter,M.E.(1985) *competitive advantage* . New York :Free press.
- Rabani, R; Kalantari, s; Ghasemi, F; Esmaeili, R (2008) *Investigate respect social welfare in process extension(case study in countries state Esfahan)*, Esfahan University, No 29, 38-46(In Persian).
- Robbins , S. P, (1987) *Organization theory* ; Structure design application, second edition.
- Sepehri, Mehran; Abron, Farnaz (2008)« study organizational life cycle in organization Iranian with small- mediate size», *5th International management conference*(In Persian).^{*}
- Shailendra Vyakarnam and mary j .New (2005) *Strategic Change* 14: 165-177.
- Taheri, Mohammad Reza; Khaksar, Mohammad Sadegh; Daneshvar, Vahid (2010) *Survey About Social capital and The Impact on Entrepreneurship Trends(Case Study: Small and Medium Size Business)*, International Management Conference (In Persian).
- Vilanova & Josa (2003) *Social capital as a Managerial Phenomenon: Department of Industrial Engineering & Management*; Tampere University of Technology.
- Woolcock, B & Narayan, (2000)« social capital : Implication for Development Theory », *Research and policy The word bank research observe* , vol . 15 , no . 2 , pp. 22-28.